

REVISTA ECONOMICĂ.

Organ financiar-economic.

Organul oficial al „Solidarității”, asociațiune de institute financiare ca însoțire.

Apare odată pe săptămână.

Membri ai asociațiunii „Solidaritatea” sunt:

„Agricola”, (Ecica), „Agricola”, (Hunedoara), „Agricola”, (Lugoj), „Agricola”, (Sebeșul-săseș), „Albina”, „Ardeleana”, „Arieșana”, „Arina”, „Auraria”, „Aurora”, (Baia-mare), „Avergeana”, „Băndăna”, „Banca Poporală” (Caransebeș), „Banca Poporală” (Dej), „Banca Poporală”, (Arpașul-inf), „Bereșana”, „Berzoiva”, „Bihoreana”, „Bistrișana”, „Boșana”, „Brădetul”, „Cassa de împrumut ca însoțire”, (Bicaz), „Cassa de păstr.”, (Mercurea), „Cassa de păstr.” (reuniune), (Săliște), „Câmpiana”, „Cârțișoreană”, „Ciarocovana”, „Chiorana”, „Chiseteiana”, „Codreana”, „Comuna”, „Concordia”, (T-Uzdin), „Cordiana”, „Coroana”, (Bistrița), „Corvineana”, „Creditul”, „Crișana”, „Cugiereana”, „Doina”, „Drăganul”, „Dundreana”, „Economia”, (Cohalm), „Economul”, „Făgețana”, „Frățietatea”, „Furnica”, „Geoșeana”, „Grănișterul”, „Hașegana”, „Hondoleana”, „Hunedoara”, „Inst. de credit”, (Mehădia), „Isvorul”, (Sângeorgiu), „Isvorul”, (Sebeșul-inf.), „Iulia”, „Jiana”, „Lăpușana”, „Ligediana”, „Lipovana”, „Lucaștrul”, „Mărgineana”, „Mercur”, „Mielul”, „Minerova”, „Munteana”, (Corniareva), „Murășiana”, „Murășianul”, „Nădlăcana”, „Nera”, „Noiana”, „Olteana”, „Oraviceana”, „Orientul”, „Piatra”, „Plugarul”, (Cacova), „Poporul”, (Lugoj), „Porumbăceana”, „Progresul”, „Racoana”, „Reun. de împr. și păstrare”, (Ilva-mare), „Răureana”, „Săcana”, „Sătmăreana”, „Sebeșana”, (Caransebeș), „Sebeșana”, (Sebeșul-săseș), „Selăgeana”, „Sentinela”, „Șercăiana”, „Silvania”, „Someșana”, „Speranța”, (Hosman), „Steaua”, „Tărnăveana”, „Tibleşana”, „Timișana”, „Ulpiana”, „Unirea”, „Vatra”, „Victoria”, „Viștorul”, „Vlădeasa”, „Vulturul”, (Sănmărtin), „Vulturul”, (Tășnad), „Zărăndeana”, „Zldnena”.

Prețul de prenumărare:
pe 1 an K 12—, pe 1/2, an K 6—.

Redactor responsabil:
CONSTANTIN POPP.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

Bilanțuri instructive.*)

VI.

Pentru învederarea mai lămurită a modului cum ar trebui și cum s'ar putea lucra la institutele noastre Nr. 2 și Nr. 3, nu e just să luăm exemple numai dela noi. Vom învedera și cu exemple străine, luate din acelaș mediu, sau din apropieri nemijlocite.

Astfel, în apropierea institutului Nr. 3 lucrează institutul ungureșc D. Iată, cu ce rezultat socotind anii de gestiune 1906, 1907, 1908.

	Active.	per 31 Decembrie.		
	1906	1907	1908	
Cassa	K 24,806	246,209	32,122	
Cambii	841,337	1031,200	1.812,507	
Obligații	510,944	627,218	797,299	
Lombard	3,605	77,525	2,735	
Efecte	108,515	167,687	399,876	
Casa institut.	119,623	112,690	122,400	
Realități	10,841	9,926	8,898	
Mobilier	6,668	10,717	10,446	
Avansuri	6,153	3,697	3,823	
Producte	3,700	—	—	
Debitori	6,447	97,487	213,399	
Total	1.642,639	2.384,356	3.403,505	
	<i>Passive.</i>			
Capital	K 100,000	200,000	300,000	
Fonduri	157,692	248,048	323,538	
Depuneri	1.117,911	1,649,350	1.748,865	
Reescont	126,012	—	705,816	
Creditori și int. transit.	113,299	255,764	277,467	
Profit	30,726	31,195	47,823	

*) Vezi Nr. 40 din an. crt. al „R. E.”.

Contul perdere și profit.

	Debit.			
Interese dep.	K 48,412	52,981	75,613	
10% dare	4,842	5,298	7,561	
Contribuții	4,578	7,302	6,723	
Spese	6,548	6,064	7,025	
Salarii	12,925	23,869	27,566	
Diverse	3,650	869	1,598	
	Credit.			
Interese	K 101,582	113,419	161,364	
Chirii, arândă	4,896	6,340	6,248	
Diverse	5,232	7,537	6,296	
Total	111,710	127,296	173,908	

Din simpla comparație a gestiunii din acești trei ani consecutivi, constatăm cu ușurință progresul galopant realizat din an în an de institutul strein. Și e interesant a constata, că la aceste progrese a contribuit, în parte, și sucursala din P. Ba de curând a deschis o sucursală și în Pe.

În acelaș timp e imposibil să nu regretăm lipsa de prevedere și de curagiu a institutului nostru Nr. 3, că nu a cucerit el acest teren, din apropierea-i imediată. Mijloace avea. Credite avea. Să le fi învățit, să le fi utilizat! Și banul ban atrage. Prin circulație bine cumpănită crește profitul, cresc fondurile, crește prestigiul băncii, crește posibilitatea de a lucra culant și ieftin. Profită institutul și ținutul întreg. Pe când banul neînvățit, zăvorit în casele Wertheim, rămâne neroditor. Sau dacă îl împrumuți pe uzură, îți aduce dela câțiva profit temporar, dar clienții buni se disgustă de a ți-l cere, fiindcă îl capătă mai ieftin și mai culant de aiurea.

V.

Pentru însoțirile noastre, sistem Raiffeisen și îndeosebi pentru însoțirea proiectată în Blaș, sunt instructive bilanțurile „Reuniunii agricole ungare” (Magyar Mezőgazdák Szövetkezete) din Budapesta.

La 30 Iunie 1908 și-a încheiat bilanțul, pentru anul XVI de gestiune, cu active de K 6.763.321 și anume:

Numărar	K	26,177
Ramburse neîncassate „	„	16,000
Efecte	„	39,396
Cambii	„	530,216
Marfă	„	871,013
Debitori	„	4.820,579
Mobilier	„	200
Deposite	„	265,793
Imobile (casa instit.) „	„	193,947

Passive.

Capital de cvote	K	803,200
Fondul de rezervă	„	250,000
„ „ pensuni	„	312,313
Restituibil membr. cumpărători	„	271,536
Creditori	„	2.791,718
Cambii de acoperire	„	1.873,912
Imprumut ipotecar	„	98,170
Deposite	„	265,793
Cupoane	„	27,356
Profit net.	„	69,323

Contul Profit și Pierdere.*Debit.*

Dări (de regie)	K	28,933
„ (de imobil)	„	2,584
Salarii	„	175,560
Pretensiuni neîncassabile	„	8,172
Interese la împrumutul ipotecar	„	4,207
Profit	„	69,323

Credit.

Profit transportat	„	3,782
„ dela mărfuri	„	345,155
Interese	„	19,581
Chirii	„	8,918
		<u>377,436</u>

La 30 Iunie 1909 activele se cifrează cu K 7.039,452 iar dintre pasive memarcăm:

Capitalul	K	837,400
Fondul de rezervă	„	260,000
„ „ pensuni	„	364,430
Profitul curat	„	70,126
Dintre spese relevăm:		
Salarele	„	184,452
Spesele de regie	„	90,478

Adecă: „ 274,930

făcând aproape 4% ale activelor totale.

Și-a introdus mai multe secții, dintre cari amintim:

Secția pentru cereale,

Secția pentru nutrețuri.

Amândouă au fost puse în fața unor probleme extraordinare din incidentul pregătirilor de războiu de astă-iarnă.

Secția pentru vite de prăsilă,

Secția de consum,

Secția pentru semințe.

Amândouă din urmă sunt angajate îndeosebi de centrala cooperativelor de consum „*Hangya*”. Secțiile mijloces vânzarea și cumpărarea de articoli de consum, de semințe de cereale, semințe de leguminoase. Importanța acestor afaceri nu o putem învedera mai bine, decât amintind că stațiunea din Pesta pentru examinarea semințelor și-a introdus, acu-i anul, un regulament foarte strict, în scopul de a face să ajungă în comerț semințe de puritate neexceptionabilă. E marcantă apoi decisiunea *Curiei*, prin care un proprietar, pentru abia 100 kgr. sămânță de trifoiu, viciată cu puțină sămânță de *aurică*, livrată altui proprietar, e pedepsit *la mii de coroane despăgubire*.

Secția pentru îngrășăminte artificiale.

Secția pentru cultivarea viei, fii angajată, în mod potențat, în urma culesului abundent din anul trecut. S'a simțit lipsă extraordinară atât în unelte de cules și de pivniță, cât mai ales în butoaie. Proprietarii neprevăzători s-au pomenit, în toiu culesului, că butoiul e mai scump decât vinul. Sub efectul acestei experiențe neplăcute și peste tot în urma scumpirei materialului de lemn pentru butoaie, mai mulți proprietari de viie voiau să introducă *butoaie de ciment* obduse cu sticlă. Pentru satisfacerea acestor dorințe, reuniunea s'a pus în legătură cu un specialist de renume european cu ajutorul căruia a construit butoaie de ciment de mai multe mii hectolitri capacitate.

Sezon agitat au avut materiile de combateră a boalelor de viță, îndeosebi a peronosporei. S'au făcut experiențe cu materia nouă, „*pro vino*”.

Secția pentru vânzarea vinului, s'a organizat, cu deosebire în scopul de a câștiga conjuncturi directe cu piețele austriace. Producătorii însă nu erau tocmai bine orientați asupra referințelor de pe piață și cei mai mulți își ofereau vinul pentru desfacere, când momentul favorabil de vânzare era trecut.

Secția pentru mașine avu să sufere ceva stagnație, în urma recoltelor slabe de câțiva ani, bineștiind că agricultorii numai în caz de trebuință extremă se decid pentru investiții în mașine agricole. Ceva avânt s'a dat cultivării de pământ după sistemul *Campbell*, deșteptând interesul spre această lucrare presa de specialitate, atât streină, cât și internă. De mare interesare s'au

bucurat experiențele de a introduce încălzirea cu petrol brut a motoarelor din industrie și a caloriferelor din locuințe particulare.

Secția pentru asigurări.

Secția pentru tarife.

Institutul mai are ferme pentru creșterea de iepuri, pentru îngrășarea de râmători etc., cercetate în cursul anului de gestiune (1908—1909) de mai multe societăți agricole, între cari și de o societate de 80 membri din *Bulgaria*.

Gavr. Todica.

Trei ani de politică agrară.

(1906—1909).

(Continuare).

14. Recapitulațiune.

După ce în Nr.ii 34—47 am arătat pe larg și, sigur, nu fără de folos, ce și cum lucrează statul, prin ministerul de agricultură pentru progresul pe terenul agriculturii și în alte direcții, de încheiere vom face o *recapitulațiune* a materialului tratat în cei 14 numeri precedenți ai revistei, pentru a face mai intuitive și mai ușor de înțeles problemele ce le rezolvază ministerul de agricultură prin instituțiile și organele ce-i aparțin, ca apoi să putem face și o *concluziune*, destinată a ne lămurii și mai bine asupra foloaselor ce ne revin nouă Românilor din lucrările mari ale statului și arătând cum ar trebui să procedăm pentru a beneficia cât mai mult de lucrările statului, făcute și cu bani contribuiți de poporul românesc din patrie.

Iată deci în rezumat lucrările statului pe terenul politicii agrare:

I. Pentru promovarea producțiunii plantelor agricole.

1. Producerea și distribuirea de sămânță pentru îmbunătățirea calității recoltelor de cereale, a plantelor comerciale, a cartofilor ș. a.

2. Aranjarea de expoziții de produse agricole, îndeosebi de semințe.

3. Înființarea de ferme model în toate comitatele și a Muzeului de agricultură.

4. Incurajarea culturii cânepii și inului, înființarea de topitoare și stabilimente pentru prelucrarea acestor plante, cum și distribuirea de rechizite în acest scop.

5. Promovarea culturii cartofilor și a napilor.

6. Regularea chestiei stabilimentelor de spirt agricole.

7. Dispoziții pentru stărpirea locustelor, omidelor și gândacilor.

8. Dispoziții în scopul valorizării produselor agricole în mod favorabil pentru înșiși agricultorii, îndeosebi prin promovarea înființării însoțirilor de magazin.

9. Stăruința ca agricultorii să poată participa nemijlocit în număr cât mai mare la aprovizionarea armatei.

10. Înființarea de stațiuni pentru examinarea din punct de vedere chimic a produselor agricole, între cari și controlul laptelui prin veterinari.

11. Ajutarea reuniunilor agricole cu sume însemnate mai ales în scopul premiărilor.

12. Imprumuturi în condiții avantajoase pentru procurarea de pluguri purtate cu vapor.

13. De deosebită importanță sunt pentru promovarea culturii plantelor agricole toate instituțiile pentru studierea referințelor meteorologice, geologice și pentru ameliorarea solului și cele de experimentare pentru promovarea diferiților rami ai agriculturii, anume:

a) Institutul de meteorologie;

b) Institutul de geologie;

c) Institutul de chimie cu stațiunea de experimentare centrală și alte 7 stațiuni de experimentare în diferite orașe ale țării;

d) Cele 18 oficii de ingineri de cultură;

e) Școala pentru maestri idraulici;

f) Cele 4 stațiuni pentru examinarea semințelor;

g) Cele 2 stațiuni de experimentare pentru regenerarea plantelor;

h) Stațiunea pentru fiziologia plantelor și cunoașterea boalelor acestora;

i) Stațiunea de experimentare a producțiunii de tutun;

k) Stațiunea de experimentare a spirtului;

l) Stațiunea de insectologie;

m) Institutul de bacterologie;

n) Stațiunea de experimentare a mașinilor agricole;

o) Comitetul central pentru chestii de experimentări agricole;

p) Cele 5 comitete ce dau povețe în chestii agricole;

q) Cele 5 academii de agricultură;

r) Cele 20 de școale de agricultură;

s) Profesorii de specialitate pentru cultura cânepii și inului, pentru cultura hemeiului, pentru organizarea pășunilor și pentru cultura cartofilor;

t) Specialiștii cari cooperează la ținerea prelegerilor economice.

II. Pentru promovarea vieritului, grădinițului și altor rami agricoli.

A) În scopul promovării vieritului se lucrează:

1. Prin stațiunea centrală de experimentare pentru cultura viilor și institutul de ampelologie.

2. Prin cursul superior pentru economia viilor și a vinului.

3. Prin cursul pentru maestri de pivnițe.

4. Prin cele 8 școale de vieri.

5. Prin cei 24 inspectori pentru cultura viilor și a vinului.

6. Prin 32 colonii de viță.

7. Prin 8 pepiniere de viță.

8. Prin distribuirea de peatră vânăată pentru stropirea viei, din cele 3 magazine ale statului și prin alte 78 magazine de peatră vânăată în comisiune.

9. Prin pivnița de model regn. centrală.

10. Pentru oprirea falsificării vinului conlucră toți primpretorii din țară, comitetele pentru controlul vinului din cercurile capitalei, comitetele de specialitate permanente pentru examinarea vinului din Budapesta și Cluj cum și toate stațiunile de experimentare hinică.

11. Prin sprijinirea înființării însoțirilor de pivnițe etc.

B) În scopul promovării grădinăritului se lucrează:

1. Sprijinindu-se înființarea de consorții de grădinărit după modelul celor bulgărești.

2. Prin înființarea de grădini model pentru cultura legumilor.

3. Prin cursuri de grădinărit.

4. Prin școalele de grădinărit, prin care se promovează și cultura pomilor.

C) În scopul promovării culturii pomilor se lucrează prin:

1. Institutul de grădinărit din Budapesta.

2. Cursul de doi ani pentru ajutătorii de grădinărie.

3. Două școale pentru ajutătorii de grădinărie.

4. Cursurile periodice pentru cultura poamelor și valorizarea lor, pentru maestri de drum și pentru învățători.

5. Cursuri pentru calificarea muncitorilor de grădinărie (în 3 orașe).

6. Inspectorii și învățătorii ambulanți pentru cultura pomilor (4).

7. Cele 18 școale de pomi ale statului.

8. Prin o colonie pentru experimentarea pomilor.

9. Prin 2 grădini de model.

10. Prin o stațiune pentru protejarea pomilor.

11. Prin comisarul ministerial pentru cultura pomilor, care redigiază și o revistă de pomărit.

12. Prin distribuirea de pomi din cele 27 pepiniere ale statului.

13. Prin plantarea pomilor pe lângă drumurile de țară.

14. Prin combaterea numărșilor dușmani ai pomilor.

D) În scopul promovării altor rami agricole. Anume:

1. *Cultura vermicilor de mătăsă*, împreună cu cultura *duzilor* și înființarea și administrarea *fabricelor de tors mătăsă* (9), a magazinelor pentru *gogoșile de mătăsă* (19) etc.

2. *Cultura albinelor* se promovează de cătră stat prin răspândirea cunoștințelor necesare în scopul stupăritului rațional, ceea ce se face prin:

a) prin sporirea cursurilor de stupărit;

b) sporirea personalului de specialitate;

c) prin sporirea învățătorilor ambulanți (9);

d) prin economia de stupărit a statului din Gödöllő.

e) prin distribuirea de coșnițe, rechizite și plante melifere;

f) prin sporirea numărului muncitorilor calificați pe terenul stupăritului.

III. *Promovarea chestiei silviculturii* prin:

1. Măsuri pentru păstrarea substanțelor silvice și prin sporirea acestora.

2. Producțiunea de arborei și distribuirea lor.

3. Plantarea teritoriilor pleșuve.

4. Distribuirea proporțională a pădurilor și pășunilor comune.

5. Regulamente speciale pentru organizarea economică a tuturor teritoriilor silvice comune.

6. Ingrijirea învățământului silvic superior prin Academia de silvicultură din Șemnit și prin cele 4 școale de gornici.

7. Prin cele 5 stațiuni de experimentare.

8. Prin o revistă în serviciul intereselor silvice.

9. Prin înființarea pășunilor model de munte.

10. Prin ameliorarea situației oficialilor și muncitorilor silvici.

11. Prin ingrijirea pentru dezvoltarea băilor și locurilor de cură.

12. Prin dezvoltarea turistică.

13. Prin ingrijirea de soartea paserilor.

14. Prin dispoziții pentru dezvoltarea vânătorului.

IV. *Cultura animalelor*.

Acest ram de economie se promovează prin:

1. Ingrijirea de sporirea deopotrivă, calitativă și cantitativă a animalelor din țară.

2. Ingrijirea ca poporul să aibă pășuni pe sama vitelor și ca aceste pășuni să se poată ameliora; îndeosebi statornicirea prin lege a conservării pășunilor comune.

3. Înființarea de pășuni model de munte.

4. Acordarea de anticipații fără interese pentru procurarea animalelor de prăsilă (tauri etc.).

5. Ajutoare în scopul premiării animalelor de prăsilă.

6. Folosirea proprietăților pe cari se află ergheliile statului și Domeniul coroanei din Gödöllő, astfel ca din ele să se poată distribui animale de prăsilă în toată țara.

7. Promovarea chestiunii însoțirilor de lăptărit.

8. Promovarea chestiunii asigurării vitelor.

9. Cauza se promovează mai departe prin diferitele instituțiuni cari stau în serviciul culturii animalelor și a chestiunii veterinare, anume:

a) prin numărșoasele erghelii de pe proprietățile statului, prin coloniile de armăsari și de mânzi, unde de regulă se cultivă și rase alese de vite de prăsilă;

b) prin stațiunile de experimentare pentru fiziologia și nutrierea animalelor, cea pentru experimentarea laptelui și cea pentru calificarea lănei;

c) prin inspectoratele districtuale pentru cultura animalelor în număr de 33;

d) prin inspectoratul pentru economia laptelui.

e) prin școala pentru economia laptelui;

f) prin o economie de munte împreună cu școală pentru calificarea muncitorilor trebuincioși în economia laptelui;

g) prin Academia veterinară, prin dispozițiile pentru înființarea de abatorii în toate comunele și pentru combaterea tuturor boalelor contagioase;

h) prin academiile și școalele de agricultură;

i) prin consiliul regnicolar pentru igiena animalelor.

Aici mai aparțin și următoarele instituții:

10. Școala pentru calificarea cultivatorilor de galite.

11. Stațiunea de experimentare a fiziologiei peștilor și inspectoratul de pescărie. (Se va continua).

Raportul camerei de comerț și industrie din Brașov pe anul 1908.*

Raportul camerei de comerț și industrie din Brașov asupra relațiilor economice din circumscripția sa în anul 1908 se extinde pe 71 pagini și constată în partea sa generală, că anul 1908, a fost ca și cel precedent un an mai puțin favorabil din punct de vedere economic.

Recolta de cereale a fost în circumscripția camerei cantitativ aproape egală cu cea din 1907, producându-se în total 2.642.000 măji metrice (cu 11.000 măji mai puțin decât în 1907); calitativ însă recolta a fost mai slabă. În multe părți, din cauza lipsei de ploaie, a fost mare lipsă de nutreț, a căreia consecuență a fost scăderea prețului vitelor. În urma boicotului mărfurilor austro-ungare în Turcia, provocat de anexiunea Bosniei și Herțegovinei, a suferit mult, mai ales exportul mărfurilor textile. Nu mai puțin a suferit comerțul și industria prin știrile alarmante de război dela finele anului.

Stabilimente industriale mai mari nouă cu capital dela K 30.000 până la K 400.000 s'au fondat pe teritoriul camerei 8 și s'au mărit o mulțime de întreprinderi mici, mulțămită mai ales subvențiilor primite dela stat.

De încheierea definitivă a converției comerciale cu România camera leagă speranța, că va da un nou avânt industriei și comerțului odinioară atât de înfloritoare în Brașov și cercul camerei.

Asupra proiectelor de legi de natură economică prezentate în 1908, camera s'a pronunțat în forma cuvenită, ținând seama de dorințele legitime și interesele cercurilor comerciale și industriale.

Întreprinderi comerciale și industriale nouă au fost anunțate în 1908 pe teritoriul camerei 1105 (față de 1087 în 1907) și au încetat 700 față de 377 în 1907.

Suma contribuțiilor (dărilor directe) încasate pe întreg teritoriul camerei s'a urcat la K 5.423.215 față de K 6.082.223, iar dările de consum și asupra beuturilor a dat suma de K 8.976.222 (în 1907 K 8.210.888).

În 1908 au emigrat 3149 persoane față de 8631 în 1907 și s'au reintors 2147 (în 1907 3010).

Comerțul cu produse agricole. În anul 1908 s'a produs în circumscripția camerei:

Grâu	750,984	măji metrice
Săcară și amestecătură	193,054	" "
Orz	249,646	" "
Ovăș	378,607	" "
Porumb	1.069,526	" "
Mazăre	6,791	" "
Fasole	74,080	" "
Lințe	5,960	" "
Cartofi	1.573,380	" "
Napi de zahăr	782,823	" "

Partea cea mai mare a acestor produse s'a consumat în țară, dar s'au și exportat 27,100 măji metr.

Poamele au promis la început o recoltă bună, dar seceta și mai târziu grindina au cauzat mari pagube, încât în general s'au făcut puține și exportul a fost minimal.

Vinul. Recolta de struguri a fost calitativ mai nefavorabilă decât în 1907, cantitativ însă a întrecut anul precedent.

S'a produs în cele 3 comitate cu vii: Făgăraș, Sibiu și Târnava-mare 93,189 hl. de must. Prețurile au fost foarte scăzute în urma ofertelor ieftine din Ungaria, variind după calitate între K 16--24 pro hl., abia câtră finele anului s'au urcat prețurile la K 26--30.

Comerțul de vite și produse animalice. Comerțul de vite arată o nouă reducere față de trecut, anume s'au vândut la cele 124 târguri de țară ținute pe teritoriul camerei:

	1908	1907
vite cornute	59,972	din 303.938 mânate la târg, 61,481
cai	29,288	46,049 mânate " " 10,284
oi	50,327	82,093 mânate " " 43,138
porci	2,899	7,225 mânate " " 2,807

Însotirea de lăptărie din Brașov a continuat a se desvoltă și în 1908, producând membrii ei, vre-o 1300 la număr, 3.040.432 litri de lapte în valoare de K 417,810. Unt s'a produs în cantitate de 66,862 kgr., care s'a exportat în Austria și Ungaria, pe când smântâna a fost exportată mai ales în România. Raportul constată că locul bivolițelor încep a-l lua tot mai mult vacile Pinzgau, ca mai productive. **Exportul de ouă** este în continuă creștere, debușul principal Germania-de-Sud. Ce privește **lâna**, aceea a atins în 1908 prețuri ne mai pomenite, iarna au cumpărat neguțătorii din Budapesta în Cisnădie vagoane întregi de lână albă spălată, pe care au transportat-o peste Hamburg în țările transatlantice.

Comerțul de lemne s'a mișcat în 1908 în cadre modeste; prețurile în urma lipsei și a scumpetei brațelor de muncă și a cărașiei au fost în general foarte urcate. Mai multe firme mari de lemne și-au propus a importa lemne din România.

Diferite ramuri de comerț și comerțul în mic. Relațiile de afaceri au fost în 1908 puțin satisfăcătoare, scăzând în urma recoltei slabe și a lipsei de nutreț, puterea de consumațiune a populațiunii rurale. La împruțarea circulațiunii pe la neguțătorii mici au contribuit și **asociațiile de consum**, cari s'au înmulțit cu 7 asociații nouă. S'au anunțat în 1908 la autoritățile industriale în total 425 întreprinderi comerciale nouă (față de 411 în 1907). Au încetat 171 (față de 127 în 1907).

Numărul întreprinderilor comerciale nou înregistrate în 1908 a fost de 38; după branșe: 8 băcăni, 5 întreprinderi de lemne, 5 de modă, lipscănie și haine, 5 afaceri de produse, 5 agenturi, 2 prăvălii de ghetă și 10 diverse (piele, mobile, sticlărie etc.).

* De circumscripția acestei camere se țin comitatele: Brașov, Făgăraș, Sibiu și Târnava-mare.

Industria. Intreprinderi industriale noue s'au anunțat la autoritățile industriale 680 (în 1907 676). Au încetat 529 (250 în 1907).

Fabrici s'au înființat în com. Brașovului două: de postav și spirt; în mai multe ateliere s'au introdus motoare. În com. Sibiului s'au înființat: câte o fabrică de piele, de tors lână, de ghiată, un firestrău, o lăcătușerie, o moară cu vapori și 3 alte mori de măcinat, aceste din urmă în comune românești.

În com. Făgărașului s'au înființat: 2 mori de măcinat și o tâmplărie, în fine în com. Târnava-mare s'a înființat: o fabrică de mărfuri de metal, 2 fabrici de cărămizi, o fabrică de postav, 2 fabrici de țesut bumbac și 9 mori. Greve au fost în 1908 puține și neînsemnate pe teritoriul camerei.

Ajutoare dela stat, anume mașini și unelte gratuite au primit 46 de industriași de pe teritoriul camerei.

Emigrația arată o reducere îmbucurătoare față de trecut; anume au emigrat în total 3140 persoane, cu 5482 mai puține decât în 1907. Contingentul cel mai mare de emigrați l-a dat com. Târnava-mare, 1636, trecuți cam $\frac{2}{3}$ în România. Numărul repatriților se urea la 2147 (în 1907 3010), dintre cari 1661 s'au reintors din America.

O statistică asupra emigranților după naționalitate lipsește de astădată din raport.

Institutede bani. În anul 1908 s'au înființat pe teritoriul camerei 9 institute de bani noue și anume în com. Brașovului o însoțire de credit; în com. Făgărașului institutele: „Grănițerul” în Hârșeni cu cap. soc. de K 22,250, „Negoiul” în Porumbacul-de-sus cu capital de K 20,000 și o însoțire de credit în Comanasup.; în com. Târnava-mare: o soc. pe acții în Sighișoara și 3 însoțiri; în fine în com. Sibiului: institutul „Poporul” din Săliște cu cap. soc. de K 160,000.

La finele anului 1908 au existat pe teritoriul camerei:

	Comitatul			
	Brașov	Făgăraș	Sibiu	Târnava-mare
Soc. pe acții	9	18	21	14
Insoț. cf. legii comerciale	12	6	54	66
Insoț. cf. legii însoțirilor	6	3	2	2
Total	27	27	77	82

Comunicația. Circulația comercială a fost și în anul 1908 mult stânjinită prin lipsa permanentă de vagoane la căile ferate și prin nesiguranța ce domnește pe la gări, asupra căreia s'au ridicat plângeri mai ales din partea comercianților de lemne.

În anul 1908 s'a deschis calea ferată Făgăraș—Brașov, având o lungime de 71·5 kilometri și 14 stațiuni.

Calea ferată vicinală Sighișoara—Agnita, cu o lungime de 48 km., a trecut cu 1 Sept. 1908 în administrația căilor ferate de stat; prolongirea acestei linii până la Sibiu este în curs.

Circulația mărfurilor la gările singuraticelor orașe ale cercului a fost în 1908 următoarea:

Brașov	180 408 tonne
Făgăraș	10.390 "
Mediaș	19.744 "
Sibiu	65.614 "
Sighișoara	30 565 "
Sebeșul-săsesc	44.828 "

Poșta, telegraful și telefonul. În anul 1908 s'au deschis pe teritoriul camerei un oficiu poștal nou „Brassó 4” și două agenturi poștale noue în Cincul-

mic (com. Târnava-mare) și în Mândra (com. Făgărașului); mai departe s'a organizat un serviciu permanent de zi și noapte la oficiul telegrafic și telefonic din Sibiu și serviciu permanent de zi la oficiile telegrafice și telefonice din Mediaș și Sebeșul-săsesc.

Este dorința generală ca taxele de telefon să fie reduse, pentru a face accesibil acest important mijloc de comunicațiune în cercuri cât mai largi.

Populația Ungariei în 1908.

Conform datelor statistice oficiale în anul 1908 populația Ungariei a crescut cu 239.760 suflete, din cari cad asupra Ungariei propriu zise 208.930 și asupra Croației-Slavoniei 30.830 suflete. Proportia creșterii este 11·6‰. Statistica relevază cu satisfacție, că sporul cel mai mare se arată în ținuturile curat maghiare: dea dreapta Tisei 13·6, dea stânga Dunării 13·4, între Dunăre și Tisa 11·7, deadreapta Dunării 11·2, Ardeal 11·1 și în fine în ținutul dintre Tisa și Murăș 5‰.

Cercetând sporul populației după diferite părți ale țării și comitate, se constată, că s'au sporit considerabil rutenii, slovacii și maghiarii, pe când la germani, români și sârbi creșterea este neînsemnată.

„Este foarte interesant — se zice în publicația din care scoatem datele acestea — a supune cercetării populația Ardealului după comitate. Rezultatul cercetării va întări faptul, constatat mai mult sau mai puțin și în trecut, că în Ardeal Maghiarii se sporesc mai mult, decât Românii și mai adăugând la aceasta și superioritatea culturală și financiară a maghiarimii: că nizuințele daco-române pot ajunge ici-colea, în mod trecător rezultate, dar că ele nu pot forma un pericol serios pentru statul maghiar”.

Luând de arândul comitatele ardelene, statistica constată, că sporul a fost în comitatul Ciucului cu 87‰ Maghiari, de 18‰, care întrece mult nu numai media din Ardeal, ci și din țara întreagă.

După aceasta vine comitatul Clujului cu o puternică minoritate maghiară, cu un spor de 16‰ și comitatul Murăș-Turda, cu majoritate maghiară, cu 15·9‰. Urmează apoi comitatele: Turda-Arieș, Târnava-mică, Solnoc-Dobâca, Alba-de jos și Brașov, în cari asemenea se află maghiarii în o minoritate respectabilă de 25—30‰. Dintre cele patru comitate maghiare — se plânge statistica — două și anume comitatele Odorhei și Treiscaune rămân — durere — destul de inapoi, căci aci sporul populației abia trece peste 9‰. Dar și mai mic decât în acestea este sporul în comitatele românești: Sibiu 9‰, Făgăraș 8·2‰, Bistrița-Năsăud 8·1‰, Hunedoara 6·5‰. În ultimele 4 comitate maghiarii ardeleni sunt mai slab reprezentați. În comitatul maghiar al Ciucului cu 137.000 loc. populația a crescut într'un an cu 2473 suflete; pe când în comitatul românesc, Hunedoara, cu o populație de aproape 3 ori mai mare, de 331.000 de locuitori, sporul este în acelaș timp numai de 2180 suflete.

Sporul cel mai mare de 15‰ și și mai mult îl arată următoarele comitate: Maramurăș 19·4‰. Komárom 19‰, Ciuc 18‰, Bereg 17·9‰, Ung 17·7‰, Pesta 16‰, Cluj 16‰, Murăș-Turda 15·9‰, Bihor 15·8‰, Alba-regală 15·5‰, Szabolcs 15·5‰, Trencin 15·4‰, Zolyom 15·4‰, Hajdu 15·3‰. Ugocea 15 2‰ și Győr 15‰. Dintre aceste 16 comitate 10 sunt cu majoritate maghiară, 2 ruteni-maghiari, 1 ruteni-români, 1 români și 2 slovaci.

În primele 8 luni ale anului curent numărul nașterilor a fost de 516,693, față de 496,225 în anul precedent; rezultă deci un plus de 20.468 suflete; numărul morților încă a crescut cu 2999 suflete; totuș sporul natural este cu 17,469 mai favorabil, decât în perioada corăspunzătoare a anului trecut.

Cifrele de mai sus deschid rasei dominante dela noi frumoase perspective pentru viitor și cu atât mai triste pentru noi; tocmai pentru aceea ar fi de datoria celor chemați a da aștorfel de publicații mai multă atențiune, decât cum li-se dă de regulă și a chibzul asupra mijloacelor și căilor, prin cari s'ar putea recuceri pozițiile pierdute — până nu este prea târziu.

REVISTA FINANCIARA.

Situațiunea.

Sibiu, 25 Noemvrie 1909.

Deși numai câteva zile mai sunt până la ultimo, și în acest timp de regulă sunt cereri mai mari de satisfăcut, ca de obicei, totuș numărul e așa de abundent pe toate piețele, încât discounturile au scăzut peste tot locul. Situația Băncii engleze, după ce a mai cumpărat din ultimul transport de 800,000 funți sterling sosiți în London, suma de 300,000 funți, e așa de favorabilă, încât se ivesc păreri, că Banca Angliei va reduce etalonul în proxima ședință. Această scădere însă este puțin probabilă, câtă vreme nu e achitată datoria la Banca Franciei. Discountul particular a scăzut în London la $3\frac{1}{16}\%$, și este cu $1\frac{3}{16}\%$ mai mic decât rata oficială, în Berlin notează $4\frac{1}{4}\%$, cu $\frac{1}{4}\%$ mai redus decât în săptămâna trecută, și în fine în Paris $2\frac{1}{8}\%$.

Piața internă se caracterizează prin lipsa de afaceri, a căror urmare sunt discounturi ne mai pomenit de scăzute la finea lui Noemvrie. Din Viena sunt multe oferte de numărare în Budapesta, fără ca să se facă uz de ele. Chiar și instituturile din provincie în loc de cereri fac plătiri. Discountul particular a scăzut în Viena la $3\frac{7}{16}\%$ și în singuratică cazuri chiar $3\frac{3}{8}\%$.

Pe zilele viitoare însă se sperează cereri mai mari, cari însă vor fi ușor satisfăcute.

AGRICULTURA.

Situațiunea agricolă.

În *Ungaria*. În Octomvrie și la începutul lunii Noemvrie timpul a fost favorabil. *Cerealele* în genere s'au dezvoltat foarte bine. Rău este că grânele au fost atacate de rugină, de insecte, de musca de Hessa și de gândacii de Maiu, cari au pricinuit pagube în sămănăturile timpurii. În unele regiuni *rapita* a fost atacată și ea de omide. Toamna fiind lungă toate lucrările agricole s'au făcut în condiții favorabile. Vițele au fost scoase la pășune, și pe holde până târziu, așa că lipsa de nutreț nu va fi prea simțită, cum se simte lipsa de paie.

În *Austria*. Starea sămănăturilor este în genere bună, în multe locuri foarte bună.

CRONICA.

„*Reuniunea proprietarilor de vite din Orăștie*”. Precum anunță ultimul număr al „*Tovărășiei*”, d-lui Vas. C. Osvadă, i-a succes în fine, după doi ani de stăruințe neobosite, a exoperă la tribunalului din Deva improtocolarea primei reuniuni de economi de vite în părțile noastre, al căreia scop este, între altele și *asigurarea contra pagubelor în vite*.

„*Reun. proprietarilor de vite din Orăștie*”, dovind că dispune de fondul de garanție de K 200,000 cerut de lege, își va începe în curând activitatea binefăcătoare. Modalitățile de asigurare se vor face cunoscute publicului interesat prin circulare separate.

Dorim noiei întreprinderi cea mai desăvârșită isbândă!

*

Reforma școalelor sup. de comerț. În legătură cu știrea adusa de noi, că ministrul de culte și instrucțiune publică a hotărât a ridica cursul la școalele sup. de comerț dela 3 la 4 ani și a sistă examenenele de maturitate, se mai anunță, că conform planului ministrului primii 3 ani ai cursului vor fi designați instrucțiunii teoretice, iar anul ultim pentru lucrări practice, în o așa numită, „cancelarie de model”, unde elevii vor face școală practică în corespondență, întocmirea actelor, contabilitate, încheierea bilanțului și alte lucrări de cancelarie.

Față cu acest plan, „*Magyar Kereskedők Lapja*” cere ca lucrările practice să se înceapă deja în anul III, iar privitor la limbile străine este de părere. ca pe lângă limba germană să se învețe și limba engleză; dar și mai mare pond pune din punctul de vedere al legăturilor comerciale cu țările balcanice, pe învățarea limbilor *română* și *sârbească*.

Iată și Maghiarii recunoscând necesitatea cunoașterii limbii române!

*

„*Reuniunea de penziune regnicolară a instituturilor de bani*” și-a ținut adunarea generală de constituire, precum am anunțat deja, la 7 crt. în Budapesta. Au participat aproape 200 de reprezentanți ai băncilor fundatoare. Adunarea a fost prezidată de fostul ministru de finanțe *Dr. Ladislau Lukács*. S'a decretat, înființarea societății și s'a ales prezident *Dr. L. Lukács*, direcțiunea compusă din 13 membrii, comitetul de supraveghiere din 6 membri și un consiliu compus din 14 membrii, între cari vedem și pe dl *Sebastian Olariu*, directorul „*Făgetanei*” din Făget.

Conducerea afacerilor noiei societăți a fost încredințată d-lui *Dr. Hantos Elemér*, iar la propunerea acestuia direcțiunea a ales director executiv pe dl *Radó Béla*.

*

Monete de aur à K 100 s'au pus de curând în circulațiune în Austria. Ele poartă data 1909.

Sumar.

Bilanțuri instructive. — Trei ani de politică agrară. — Raportul camerei de comerț și industrie din Brașov. — Populația Ungariei în 1908 — *Revista financiară*: Situațiunea. — *Agricultură*: Situațiunea agricolă. — *Cronică*. Reuniunea proprietarilor de vite din Orăștie, Reforma școalelor sup. de comerț, Reuniunea de penziune regnicolară a instituturilor de bani, Monete de aur à K 100.

„Arina“ institut de credit și economii în Sanislău.

CONCURS

pentru ocuparea unui **post de practicant** dotat cu salariu anual K 1000.

Doritorii de a ocupa acest post sunt rugați a-și trimite actele la adresa inst. „Arina“ în Szaniszló (*Szatmár megye*) până la 3 Decembrie n. 1909.

Se cere absolvirea unei școli comerciale și posesiunea limbilor română și maghiară.

Cei cu praxă de bancă, cari posed și limba germană și s'ar prezenta și în persoană, vor fi preferiți.

Postul este a se ocupa momentan după alegere.

Sanislău, 18 Noembrie n. 1909.

Nr. 162 (1—1)

Direcțiunea.

„AGRICOLA“, societate econ. pe acții în Hunedoara.

CONCURS.

Subsemnata direcțiune hotărând publicarea unui concurs pentru ocuparea postului de **al doilea contabil** în birourile institutului „Agricola“ din Hunedoara, prin prezenta invită pe cei chemați să înainteze petițiile lor în scris, sprijinite cu acte în regulă — cel mult până în *ziua de 5 Decembrie st. n. a. c.*

Se cere de la concurenți să fi absolvit cu succes o școală comercială superioară. Cunoștința de limbi și praxă de bancă stabilesc preferință.

Postul e de ocupat în cursul lunii Decembrie a. c.

Salariu anual: K 1200, tantiema statutară și retribuția eventualelor comisii conform regulamentelor. Alesul va fi provizor un an, după care are drept să intre ca membru la fondul de pensii.

Nr. 161 (2--2)

Direcțiunea.

Budușan & Comp., magazin de lemne de clădit, scânduri și lemne de foc, și magazin de var și ciment în Bistrița.

CONCURS.

Intreprinderea noastră de lemne etc. înregistrată sub firma indicată publică concurs la postul de **contabil-casier-corespondent**, la sediul din Bistrița până în 15 Dec. 1909.

Beneficiile împreunate cu acest post sunt:

1. Salariu anual începător 1,000 K — 1200 K.

2. Înaintare în salariu după munca prestată și după starea întreprinderii — din timp în timp.

Reflectanții au să dovedească

a) că sunt de naționalitate români.

b) că au praxă de bancă sau la vre-o întreprindere comercială-industrială.

c) că posed limba *germană*, maghiară și română, în scriere și vorbire.

Postul se poate ocupa imediat sau cel mai târziu până în 25 Dec. 1909

Pot concura și dame.

Informațiuni dă firma subscrisă.

Bistrița-Besztercze 18 Noembrie 1909.

Budușan & Cie.
firmă înregistrată.

Nr. 163 (2—2)

„CASSA DE PASTRARE“ (REUNIUNE) ÎN SĂLIȘTE.

PROSPECT.

Adunarea generală extraordinară ținută la 21 Septembrie a. c. a decis uicarea capitalului social prin sporirea părților de fondare, dând posibilitatea și altor persoane fizice sau iuridice, de a intra între marginile statutelor în șirul membrilor și de a-și acuirea părți de fondare de ale reuniunii noastre cu prețul nominal de Cor. 200 — și Cor. 100 — cuota proporțională la fondurile de rezervă.

Termenul de optare se fixează până la 31 Decembrie a. c., având a se plăti până la acel termen Cor. 100 — adică cuota la fondurile de rezervă.

Prețul părților de fondare se va solvi în sensul §. 6 din statut în 5 rate trilunare egale, și anume:

prima rată până la . . .	15 Ianuarie 1910
a doua	15 Aprilie 1910
a treia „ „	15 Iulie 1910
a patra „ „	15 Octombrie 1910
a cincia „ „	15 Decembrie 1910

Se pot plăti însă și mai multe rate deodată.

Părțile de fondare se vor extrada la nume și vor fi provăzute cu cuponi la purtător și cu un talon și se vor elibera numai după ce s'a vărsat întreg prețul acelor; până atunci ratele solvite se cuitează în titluri provizorii.

Pentru ratele plătite institutul rebonifică 5%, iar pentru ratele neplătite la terminile fixate socotește 5%, interese de întârziere.

Membrilor cari n'au vărsat la timp vre-o rată li se adresează câte o provocare cu termen de 30 zile și dacă nici până la expirarea acestui termen nu vor vărsa ratele recerute, sumele plătite vor intra în fondurile de rezervă, iar titlurile esmise se vor anula și sub aceiași numeri se vor exmite alte titluri de părți de fondare. Anularea se publică în ziarele designate pentru publicările institutului.

Cu începere din 1 Ianuarie 1911 părțile de fondare noi vor intra în toate drepturile și se vor bucura de toate favorurile părților vechi.

Rentabilitatea părților de fondare de asemenea este asigurată, avându-se în vedere avântul, ce l-a luat reuniunea în decursul celor 25 ani de existență.

Solvirile se pot face și prin Cassa de păstrare postală.

Din ședința direcțiunii „Cassei de păstrare“ (Reuniune) în Săliște, ținută la 23 Octombrie 1909.

Nr. 160 (2—3)

Direcțiunea.